

Hvad kan det nytte?

Brintbomben var en uhyggelig fætter. Jeg mindes år tilbage, da Jesper Klein og jeg stillede op i vintermørket på Blågårdsplads for at protestere imod dette rablende vanvid. Og jeg spurgte mig selv, dengang som så mange andre gange: Hvad fanden skal man dog synge, hvad er overhovedet relevant i sådan en alvorlig sammenhæng? Hvad kan dog en fredelig humanist finde frem fra sangskatten, og hvad kan det nytte?

Hvad det endte med dengang fortaber sig i scenestøvet, og der skulle gå mange år før, jeg virkelig fik fat i en ende, der rager ud over kommunistiske kommunister: "Vi vil se land uden bomber og kanoner" og den pæne borgerlige kulturradikalisme fra P.H [lampesvej 2](#). sal lidt til venstre: "Her er en lille sang om frihed".

I rigtig mange år blev vi forskånet for krig. Vi havde den kolde krig, der sparede vores del af verden fra direkte krigshandlinger. Uden vi dog nogensinde blev fri for den evige dybe rædsel for, at en eller anden idiot fra øst eller vest trykkede på knappen og udslettede os og hinanden så fuldstændigt og eftertrykkeligt.

Den første egentlige krig jeg oplevede, blev Falklandskrigen. Jeg kan huske, jeg sad nede i San Cataldo i en klostercelle og læste om, hvordan den engelske flåde sejlede af sted med lys i mast, signalflag og hurraråb og kom helt ned på den anden side af jorden for at give nogle formastelige argentinske fårefarmere en sådan en på godaen. Så de totalt glemte alt om, at de vindblæste klippestykker og græstørv måske egentlig retteligt burde tilhøre Argentina, set i forhold til geografisk beliggenhed, og ikke et åndsforsnottet imperium med stiv overlæbe, skridtbind og stoiske wiklers – på den nordlige halvkugle.

Og jeg kan huske, jeg læste, at flådeadmiralen ringede Margaret Thatcher op, da han stolt kongede sig op gennem Themsen, og sagde: "Deres Excellence, jeg har en god nyhed og en lidt dårlig nyhed". " Fint min gode mand", svarede jernladyen, "lad mig høre, hvad er den gode nyhed? Ja, den gode nyhed er, at hele den argentinske flåde ligger på havets bund og ruster op. "Glimrende", svarede fru Premiereminister, "og hvad er så den dårlige nyhed?" "Jo, Deres Excellence, jeg må desværre fortælle dem, at hele den argentinske flåde er forsikret i Lloyds".

Ja, det replikskifte understreger jo bare, at vi mennesker til enhver tid er forbundne kar. Og at vi altid, før eller siden, får boomerangen eftertrykkeligt tilbage i nakken, hvis vi er dumme nok til at kaste den efter vore medmennesker. At vi altid vil møde dem, vi sparkede til på vej op, når det går ned igen. Og det går altid ned igen. Regn med det.

Og således fik jeg en stærk indre oplevelse, da et brev fra en ung mand til en ung kvinde, en dag landede på måtten foran min dør. Et brev fra et ungt desillusioneret menneske, som lykken kun kunne tilbyde et nummer i hæren. Og som drog syngende af sted med hovedet under armen, for snart efter at vende hjem med rædsel og vanvid mejslet dybt ind i hjernen.

Og krigen vil bare ikke gå væk. Den kommer igen og igen, dag og nat. Soldaten kan ikke som fuglen, der brager ind i spejlrudden, sidde stille og efter en stund ryste det af sig og flyve væk. Han er har fået PTSS - ligesom alle os andre efter mange års borgerligt styre. Bare meget værre. Han er nemlig et menneske, og vores hjerne og vores krop kan aldrig rigtig glemme, aldrig flagre sig fri igen.

Med soldatens brev åbnede en dør sig, og nye sange virvlede ind, helt af sig selv. Hvor før fornuften soleklart, men også lidt tamt, alene sagde mig, at krig er ramlende vanvid, fornuftens totale deroute, og fred bare er alt det, alle vi mennesker inderst inde tørster efter, mens skumringen sænker sig blidt over land og by, og skovens store og små væsner finder ind i dens dybe ro, ja, så fandt jeg med soldatens brev en ny indgang: Det kunne jo være mig, der var soldat. Det kunne jo være mig, der var flygtning. Det kunne jo være mig, der godt og grundigt var på røven. For det er jo helt tilfældigt, hvor vi er født. Enhver af os kan være født hvor-som-helst. Og her hvor vi bor og sætter børn i verden, der lever vi jo i helt samme luft, som staklerne, som taberne, som flygtninge, i mudder, i regnen, i feltsengen, i kampvognen... Det kan blive småt for enhver. Sådan er det jo, og sådan bliver det jo i grunden for os alle en dag. Om ikke så længe...

Musik handler om følelser. Er man ikke invalid psykopat, men ejer bare et lille gram af empati, så er springet til at kunne indleve sig i andre menneskers situation ikke fjernt. Så er banen kridtet op for den eksistentielle historie om godt og ondt. Det gode, vi ønsker os, og det onde, der altid truer os.

Men mange mennesker er forståeligt nok trætte af at høre om krig og flygtninge. Følelser kan være noget besværligt og ubehageligt noget. Så skrub dog af, hold jer væk! Lad os da få nogle grænsebomme. Lad os sikre os med kampfly, missiler, uniformer og kæft trit og retning. Vi kan alligevel ikke gøre noget ved det. Og sproget og ordene ændrer betydning. Vi får NewSpeak: Ret bliver magt, frihed bliver vold, fred og forsvar bliver krig. I afmægtighed skrues der ned for følelserne, empatien. Lad os så for fanden få banket tingene på plads. Oprust. Mere politi, mere militær. Bur banderne inde. Hegn om flygtningene. Lad børnene sidde i skolen fra morgen til aften. Alle handlinger skal have konsekvenser, koste hvad det vil. Og milliarderne ruller til alskens isenkram, men

ikke til konfliktløsning og forskning i fred og forsoning.

I en sådan verden har musikken det ikke godt. Den må leve i drivhus, kunstig vandes af legater eller forelske sig i et guitarhul af hjerte og smerte, hvor man kan tjene nogle penge, hvis man har flair for tidens elorgel og kan skrive hits. Krigen er kun noget, nogen få skriver sange om. Mens billeder fra de rigtige krige strømmer ud fra tv-skærmene i døgndrift, så er den fiktive krig bandlyst fra musik- og underholdningskanalerne, der notorisk ikke ønsker at plage lytterne med at spille noget, der kan forekomme upassende og støde offentlighedens følelser. Da jeg indsendte to sange til DR om virkeligheden for vore soldater i Afghanistan og PTSS og ønskede dem hjem ”Støt vore drenge - bring dem hjem”, nægtede playlisteudvalget, at de blev spillet, for som de sagde: ”Lytterne kan jo tro, at vi går ind for den slags”.

I dag er hedder empati pladderhumanisme. Vi har set det før. I mange forskellige udtryk. Fra partisoldaterne og andre ”ranke folk”, der siger: Målet frem for alt. Uden magt går det ikke. Op i r. med konventioner og menneskerettigheder. Du er din egen lykkes smed. Hvad falde, hvad ikke kan stå. Glem, hvad du egentlig selv mener, privat, inderst inde. Følg med tiden, stik fingeren i jorden, rid med på bølgen. Osv. Dér er magten. Det er fremtiden. Kald det opportunisme. Det vil vi da skide på. Flertallet har altid ret. Forstå det eller forsvind.

Krig er foragt for liv, synger vi med Nordahl Grieg. Men krig er ikke noget, vi stemmer om. Oprustning er ikke noget, vi stemmer om. Det er bare noget, der sker. Har vi nogensinde stemt om, at vi skulle sende unge mennesker til Afghanistan, til Irak? Har vi nogensinde stemt om bruge 100 mia. på krigsfly? Har vi nogensinde stemt om at bruge 12.8 mia. på en ny brigade? Nej, selvfølgelig har vi ikke det. Alligevel sker det, alligevel kommer krigen. Og når vi ser ligene fra knuste byer, når vi ser det døde barn på stranden, så er det ikke til at bære. Man kan ikke have det, skubber det fra sig.

Det er her vi får brug for kunsten. Bruge kunsten, der får os til at lukke op og se vanviddet som en del af os. Som et vilkår, der ikke går væk. Men også som en sorg, der ikke bare lammer os og gør os afmægtige. Som kan få os til at erkende ondska-ben som et vilkår i vores eksistens, noget, vi skal se i øjnene og tage livtag med. Ikke skubbe fra os, ikke sætte grænser, men tværtimod erkende, som en anden brav Falckredder, at ”det må man da, for en i Helvede, gøre noget ved”. Erkende at de synderskudte byer findes, hadet, de druknede, lortelivet i krålen i Afrika, hamstrehjulet i den ufrie kapitalistiske verden. Det findes alt sammen. Vi ved det, genkender det, og vi vil fanden gale mig gøre noget ved det.

Krig er foragt for liv. Opgaven for os er at redde livet, ikke dø. Se sorgen, se krigen i øjnene. Det er svært, men vi skal kunne. I de gamle græske tragedier lå alle til sidst døde på scenen, og publikum gik styrket, oplyst og oplivet hjem.

Brintbomben var og er en uhyggelig fætter. Donald, Vladimir og de andre trumper er godt på vej til igen at finde hele arsenalet af gale sprænghoveder frem og støve dem af. De herrer egoer går under lavmålet. Vi sigter højere. Går imod katastrofale klimaændringer, går imod uligheden, oligarkkerne, kvindehad, racisme, militær oprustning.

Fred er at skabe. Vi kunstnere skal være hjertestartere i en bevægelse af menneskelighed, modstand, håb og retfærdighed. Trump, Putin og co. har deres gamle simple og afstumpede løsning, der snart vil kunne aflæses i geologisk tidsregning. Vi vælger en anden vej i respekt for alle dem, der har retten til en lys og sikker fremtid.

Verden i dag er et kaos. Det politiske klima er løbet fuldstændigt løbsk. Ved roret i USA sidder en realitystjerne af en art. Vi hører om det i medierne, og det hele er styret af forvirring om, hvad der er sandt, og hvad der er usandt. Vi hører ikke om andet end fake news. Dertil er bare at sige, at kunst er en af de sandfærdigste oplevelser, måske det sandfærdigste, vi overhovedet har i verden.

Kunstnere for fred. Tro mig: Det kan nytte.

Arne Würgler november 2017